

ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РОСЛИННИЦТВА В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Хадарцев О.В., асистент

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Сучасні умови господарювання визначають сільське господарство як одну із головних галузей національної економіки України. Саме сільське господарство відіграє важливу роль у зміцненні світових позицій національної економіки, підвищенні зайнятості і життєвого рівня сільського населення. Окрім цього, агровиробництво сприяє забезпеченню продовольчої безпеки населення, формуванню сировинної бази для переробної промисловості, а останнім часом – створенню альтернативних джерел енергоресурсів і сприянню енергоефективності [1]. Таким чином, ефективність використання потенціалу агровиробництва щільно пов'язана з іншими сферами економіки. У розрізі складових потенціалу агровиробництва, Україна має істотні сильні сторони і можливості у рослинництві. На думку фахівців [2, с. 130; 3, с. 273], сьогодні слід приділити головну увагу виробництву, підвищенню якості та впровадженню новітніх технологій щодо культур рослинництва, оскільки рослинництво є більш рентабельним і забезпеченим необхідними ресурсами видом агровиробництва.

За обсягами виробництва продукції сільського господарства у вартісному вимірі Полтавська область відноситься до групи областей з високим рівнем сільської економіки. За 2005-2015 рр. обсяги виробництва сільськогосподарської продукції в цілому зросли більше ніж на 60% (табл. 1). Зростання відбулося в першу чергу за рахунок рослинництва – на 74,8%, зростання по тваринництву склало 28,4%. Частка сільського господарства у валовому регіональному продукті Полтавської області (14,4%) також зростала протягом останніх років, та значно перевищувала аналогічний показник в середньому по Україні (9,8%). Станом на 2015 р. у сільському господарстві України за загальними обсягами

виробництва продукції Полтавська область займає 2-ге місце, у розрізі окремих видів продукції: 1-ше місце у рослинництві і 5-те місце у тваринництві.

Таблиця 1

Обсяги виробництва продукції сільського господарства по Полтавській обл. за 2005-2015 рр., (млн. грн. у цінах 2010 р.)*

Показник	Роки										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Всього продукція сільського господарства	10307,6	10684,1	10959,6	12314,1	12287,3	10999,2	14922,5	13399,8	16022,8	15520,4	16660,7
частка від загальноукраїнського обсягу, %	5,74	5,80	6,37	6,11	6,21	5,64	6,39	6,00	6,34	6,17	6,96
Продукція рослинництва	7380,2	7529,5	7987,5	9642,2	9344,8	8064,7	11877,2	9959,1	12271,1	11703,0	12902,2
частка від загальноукраїнського обсягу, %	6,45	6,46	7,54	7,08	7,19	6,47	7,31	6,67	6,98	6,59	7,66
Продукція тваринництва	2927,4	3154,6	2972,1	2671,9	2942,5	2934,5	3045,3	3440,7	3751,7	3817,4	3758,5
частка від загальноукраїнського обсягу, %	4,49	4,67	4,49	4,09	4,33	4,17	4,27	4,65	4,87	5,18	5,29

(*Джерело: Статистичний щорічник України за 2011 р., Статистичний щорічник України за 2014 р., Статистичний щорічник Полтавської області за 2011 р., Статистичний щорічник Полтавської області за 2014 р., Статистичний бюлетень «Валова продукція сільського господарства за 2015 рік»)

Підвищенню потенціалу рослинництва і, відповідно, зростанню обсягів рослинництва сприяє низка чинників економічного і технічного характеру. У аспекті проблем ефективного використання потенціалу рослинництва, до складу технічних чинників правомірно віднести весь комплекс екстенсивних та інтенсивних характеристик природничого, кліматичного, агротехнологічного і відтворювального походження. Цілком логічним буде твердження, що продуктивна складова потенціалу ґрунтується на технічних чинниках. Разом з тим, залучення і активізація впровадження технічних чинників формується під впливом саме економічних чинників. Економічні чинники виконують роль каталізаторів розвитку процесів виробництва, оскільки можуть здійснювати позитивний вплив на формування виробничого потенціалу. Такими економічними чинниками є попит на окремі види продукції рослинництва,

сприятлива ринкова кон'юнктура, відносно нижча вартість агровиробництва в Україні, розвиненість транспортно-логістичної інфраструктури щодо продукції агровиробництва.

Проте економічні чинники, окрім позитивного впливу на зростання обсягів виробництва продукції рослинництва, здатні призвести до відтермінованих негативних диспропорцій і наслідків про що свідчать окремі тенденції. Зокрема, за 2005-2014 рр. відбулося зростання посівних площ під технічні культури (з 22,% до 31,8% структурі загальних посівних площ), при цьому 80-90% площ технічних культур відводиться під соняшник і сою (рис. 1).

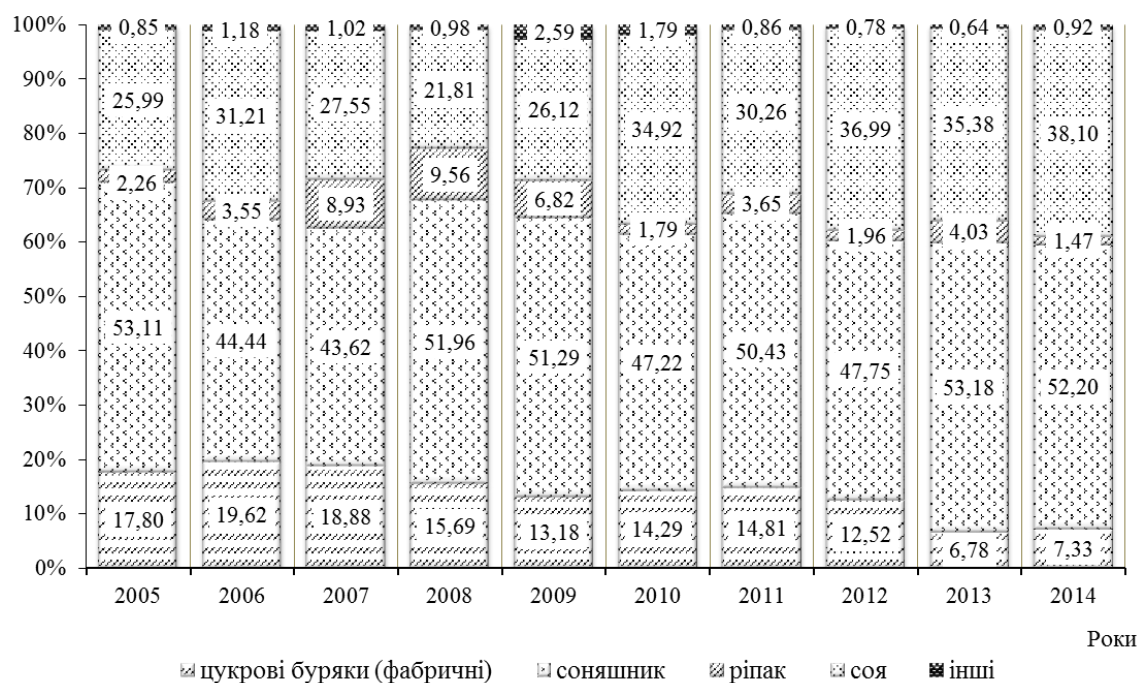

Рис. 1. Розподіл посівних площ технічних культур по Полтавській обл. за 2005-2015 рр.*

(*Джерело: розраховано за Статистичний щорічник України за 2011 р., Статистичний щорічник України за 2014 р., Статистичний щорічник Полтавської області за 2011 р., Статистичний щорічник Полтавської області за 2014 р.)

З однієї сторони, це пов'язано із вищою рентабельністю, гнучкістю агротехнологій (широкі можливості для механізації), стабільністю попиту за рахунок орієнтації на експорт. З іншої сторони, виникає загроза зниження родючості земель за рахунок їх виснаження технічними культурами, а отже втрата агропідприємствами природньо-ресурсного і економічного потенціалу. Така загроза посилюється відсутністю довготривалої концепції збереження і

розвитку потенціалу сільськогосподарських угідь, яка мала б забезпечувати науково-обґрунтоване рослинництво на державному рівні.

Таким чином, питання ефективного використання потенціалу рослинництва потребує комплексного оцінювання і аналізу впливу економічних чинників, що дозволить дослідити усі можливі прогностичні сценарії розвитку і використання ресурсів агропідприємств та виробництва продукції рослинництва.

Список використаних джерел:

1. Морозова Г.С. Сучасні тенденції розвитку сільського господарства України / Г.С. Морозова // Агросвіт. – 2013. - №21. – С. 3-9.

2. Іващенко О.В. Сучасні тенденції розвитку маркетингу вітчизняних підприємств – виробників зерна / О.В. Іващенко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2010. – Випуск 6/1 (44). – С. 128-133.

3. Сокольська Т.В. Відтворення ресурсного потенціалу агросфери як чинника економічного зростання / Т.В. Сокольська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2014. – Випуск 5. Частина 1. – С. 272-275.